

LIBERTATE ȘI CONȘTIINȚĂ ÎN CONFLICTUL DINTRE DEMNITATEA UMANĂ ȘI DEMNITATEA UMANISTĂ

Ps. conf. univ. dr. dr. dr. Iacob COMAN

iacob_coman@yahoo.com

Abstract: Freedom and Conscience in the Conflict between Human and Humanistic Dignity

Confronted with the practical existence of the human being, theorizing can face great difficulties. This made the discourse about the human being to be as elusive as possible, conciliatory or even alien to reality. Under these new and optimal circumstances, the development of any kind of theories on any topic is unstoppable and even welcomed. Scientists who take the risk of theorizing the practical human being are increasingly scarce. We do not know if we will succeed, but this short paper aims, with the risk of being stigmatized as being unscientific, to address the problem of freedom, conscience, and dignity, in the practical forms of existence of the human being and of the divine Being. We will try to bring out of the diplomatic mothballs the unpolished meanings of human attitudes and aspirations, not aiming for a successful polemic, but in order to recognize the real concerns of human life and to know how insincere we are when, for the sake of scientific discourse, we choose scientific disinformation or, for the sake of diplomatic discourse, we choose to be misinformed regarding the practical needs of life. Under the title Freedom and conscience in the conflict between human and humanistic dignity, we bring to the attention of those interested the legislated realities of the individual (freedom and conscience) and realities that “legislate” the individual (human and humanistic dignity). We avoid scientific politeness and diplomatic discourses, favouring raw information, because the lack of knowledge is not in our highest interest.

Keywords: human dignity, humanistic dignity, dignity, the image of god, conscience, freedom, freedom of conscience

Introducere

Libertatea de conștiință și demnitatea sunt concepte pe care le rostim la fel și le înțelegem atât de diferit pe cât de diferiți suntem unii față de alții. Referindu-se la mistică brahmană, Lucian Blaga, nota următoarele: „Starea de uniune e în permanență la îndemâna ascetului, care s-a retras din lume și nu mai trăiește decât pentru contemplație.”¹ Într-o anumită măsură așa este obiectivitatea situațională a fiecărui ins indiferent de argumentarea științifică obiectivă sau de argumentația științifică subiectivă. Adică, libertatea de conștiință și demnitatea ne sunt neîntrerupt la îndemână nu ca realități absolute care ne stăpânesc sau spre care tindem, ci ca realități pe care noi ni le definim în mod absolut și pe care le controlăm. Retrași din felul în care ne-a creat Dumnezeu și auto-creându-ne din nou pe noi înșine, în felul în care dorim noi, am devenit un fel de „asceți” care trăim doar pentru ceea ce suntem noi și pentru ceea ce vrem, noi, să fim. Altfel spus, am rămas la îndemâna noastră.

Trebuie, însă, să precizăm că ceea ce creăm și stăpânim și ceea ce creăm și controlăm noi, nu putem pune în contul altcuiva, cu atât mai puțin în contul lui Dumnezeu. Așadar libertatea creată de noi în mod conceptual și practic și conștiința creată de noi în mod conceptual și practic au luat locul acestor virtuți impunând la modul absolut relativul uman.

În studiul de față vom refuza discursul clasic, de manieră științific conciliantă sau de manieră științific dialectică în favoarea unui discurs care se pretinde a fi excentric, retras din zona interacțiunii și situat în zona unui fel de monolog care atrage atenția doar căutătorilor de alte perspective. Nu suntem interesați ca printr-o bibliografie preferată să evidențiem noduri în papura altora, ci ne interesează să vă prezentăm o specie de papură cu noduri.

Așadar propunem libertatea existenței și conștiința existenței ca sens sau nonsens într-un conflict dintre demnitatea umană și demnitatea umanistă. Pe măsură ce vom parcurge acest material, lucrurile se vor clarifica, nu în sensul adevărului, ci în sensul înțelegerii. Adevărul este doar al lui Dumnezeu.

Demnitatea

Aparent demnitatea pare o virtute cu sens comun pentru toți oamenii și dorită de cei mai mulți dintre ei sau chiar de toți. Ea este o trăsătură

1 Lucian Blaga, *Religie și spirit*, Editura Ardealul, 2014, Târgu Mureș p. 119.

care aparține claselor înalte, a celor ce au avut parte de educație aleasă și a celor care prin diferite pregătiri scolastice au putut depăși condițiile de existență modestă situându-se, social, în cadrul castelor de ținută înalt socială. Sinonimia limbii române întărește sensul de mai sus notând că demnitatea este sinonimă cu „poziția, rangul, dregătoria etc.”², realitate de la care derivă statutul de demnitar, adică cineva care reprezintă statul la cel mai înalt nivel. Reîncărcarea semantică a acestui termen nu schimbă cu nimic actul de naștere al acestuia și nici înțelesul rudimentar care se transmite în mod nativ prin pronunțarea lui.

Demnitatea nu este ceea ce am spus până acum. Potrivit dicționarului explicativ al limbii române, și nu numai, a fi demn înseamnă „a fi vrednic pentru ceva, capabil, destoinic...”³, a te califica pentru o acțiune, pentru un lucru sau pentru un titlu. Poți fi vrednic pentru furat, pentru ucis, pentru mințit etc., adică demn! Există clanuri de mafioți care nu-i consideră pe oamenii cinstiți demni de a face parte din casta lor. Dimpotrivă, dintre cei ce au poziții administrative în stat, aceste clanuri, și-i asimilează doar pe cei coruptibili, aceștia fiind demni de prietenia lor.

În acest context demnitatea nu este în sine o virtute, o realitate ce caracterizează necondiționat calitatea superioară de existență a cuiva, ci ea este o valoare situațională care este evaluată pozitiv sau negativ în funcție de cei care se pot impune prin majoritate sau prin alte forme. Când Walter Martin scrie cartea *Împărăția cultelor eretice*, de fapt scrie o carte despre împărăția creștinilor sau a altor feluri de credincioși care nu sunt demni pentru împărăția lui Dumnezeu. Deși declară în introducerea cărții că nu dorește să „ridiculizeze adepții sistemelor de cult eretic, dintre care majoritatea sunt sinceri”⁴, totuși o va face foarte punctual uitând intenționat o evaluarea onestă a credincioșilor care mărturiseau aceeași credință cu dânsul în raport cu cei care mărturiseau o credință, așa zis, eretică.

Sintagma *demnitatea umană* complică și mai mult problematica subiectului pe care îl abordăm, deoarece realitatea *uman*, în mod strict, nu are în vedere omul, așa cum suntem obișnuiți să credem, ci *uman*, în mod strict, îl are în vedere pe Dumnezeu. „Crearea *după Chip* îl înalță

2 Luiza Seche, Mircea Seche, *Dicționar de sinonime*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1982, București p. 216.

3 DEX, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan” Ediția a II-a, Editura Universul Enciclopedic, 1996, București p. 276.

4 Walter Martin, *Împărăția cultelor eretice*, Editura Cartea Creștină, 2001, Oradea p. 12.

pe om la demnitatea de prieten al lui Dumnezeu, trăind din condițiile vieții dumnezeiești. Gândirea sa, înțelepciunea sa, cuvântul său, iubirea sa sunt după chipul acelorași puteri dumnezeiești.”⁵ Demnitate umană presupune în aceste condiții demnitate dumnezeiască sau demnitate de Dumnezeu. „Condiția de persoană – notează Lossky – aparține fiecărei ființe umane datorită unei relații singulare și unice cu Dumnezeu care l-a creat după chipul Său.”⁶ Este vorba despre evenimentul creației, eveniment în care Dumnezeu își prelungește, într-un fel pe care nu îl înțelegem, structura de bază dumnezeiască în om. „Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său, l-a făcut după chipul lui Dumnezeu” (Geneza 1:27). Rezultă cu necesitate că uman presupune cumva ceva dumnezeiesc sau ceva și dumnezeiesc.

Această realitate ne obligă ca în studiul de față să facem o distincție clară între demnitatea umană și demnitatea umanistă. Ce-a dintâi îl are în vedere pe *omul spre Dumnezeu* și ce-a de-a doua îl are în vedere pe *omul înspre om*.

Demnitatea umanistă

Demnitatea umanistă exprimă conflictul deschis al convențiilor dintre colectivitățile de oameni tradiționaliști și colectivitățile de oameni care migrează spre moduri noi de existență și spre legi noi de conviețuire. Spre exemplu colectivitatea clasică și legile clasice socotesc că familia clasică dintre bărbat și femeie este singura care trebuie să existe. „Spiritul clasic, în forța sa, iubește stabilitatea: ar dori să fie stabilitatea însăși.”⁷ În antiteză, colectivitatea post modernă și legile noi europene socotesc că familia clasică poate fi reformulată și că aceasta din urmă aduce un plus de progres și de fericire umanității. S-a întâmplat ceva pe pământ! „În adâncul conștiințelor, istoria a dat faliment; însuși sentimentul istoricității tinde să dispară. Trecutul a fost părăsit pentru că apăsarea inconsistent, insesizabil și întotdeauna fals... S-a produs ceva ca o mare prăbușire... toate mirajele au trebuit să se reverse spre viitor.”⁸ În ceea ce priveș

5 Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996, București p. 87.

6 Vladimir Lossky, *După chipul și asemănare Lui*, Ed. Humanitas, 1998, București p. 131.

7 Paul Hazard, *Criza conștiinței europene 1680 – 1715*, Editura Humanitas, 2007, București p.11.

8 Paul Hazard, *Criza conștiinței europene 1680 – 1715*. p.38.

te cântarul onestității ne impune să notăm că atât colectivitatea clasică cât și colectivitatea post modernă au dreptul la libertate de conștiință. Realitatea care produce furia tuturor constă în faptul că din această libertate de conștiință rezultă două modele comportamentale și de acțiune așezate în conflict deschis. Noi refuzăm să știm și să înțelegem că acest conflict nu este între Dumnezeu și oameni, ci este între oameni și oameni, un conflict bazat pe felul în care fiecare comunitate și-a reperat demnitatea umanistă în funcție de libertatea de conștiință. Atât familia clasică cât și familia reformulată postmodern au o demnitate umanistă și se comportă și acționează ca atare. În acest conflict nu există problematica demnității umane! Acest conflict nu are în vedere amprenta creată de Dumnezeu și amprenta creată de om, ci are în vedere găsirea de soluții prin care oamenii să supravegheze ceea ce se petrece între oameni în așa fel încât societatea să rămână într-o liniște și o pace convenționalizată. Demnitatea umanistă este în conflict cu sine de la izgonirea din Eden. De atunci clasicul frânează progresivul iar progresivul devenit clasic frânează următorul progres. Ceea ce este nou în secolul XXI, cu privire la această realitate, constă în faptul că niciodată în istorie acest conflict nu a fost atât de universalizat și nici atât de mediatizat.

Demnitatea umanistă are în vedere amprenta a ceea ce este omul în devenire. Este vorba despre omul creat de om. Omul creat de om nu va avea niciodată probleme cu Dumnezeu. El propune existența futuristă, o realitate care nu potrivește cu nimic și pe care fiecare și-o potrivește cum crede. „Futurismul și arhaismul sunt, amândouă, încercări de a te smulge dintr-un prezent necorespunzător, făcând un salt, într-un alt domeniu al scurgerii timpului, dar fără a părăsi, totuși planul vieții lumești”⁹ Libertatea de conștiință a umanismului urmărește găsirea de soluții prin care să-și poată impune propria conștiință celorlalți, în așa fel încât mai întâi să fie tolerat iar mai târziu să fie înșușit. Oamenii „după ce au fost moderni în mod timid, au devenit moderni în mod vanitos, cu aer provocator. Au părăsit tabăra marilor morți pentru a gusta din plin bucuria, pentru a simți în ei înșiși fluxul unei vieți tinere, fie ea și efemeră...”¹⁰ Este vorba despre un misionarism demonic despre care nu se vorbește. Altfel spus, demnitatea umanistă este misionarismul demonic prin care oamenii

9 Arnold J. Toynbee, *Studiu asupra istoriei – Sinteză a volumelor I-VI de D.C. Somervell*, Editura Humanitas, 1997, București p. 685.

10 Paul Hazard, *Criza conștiinței europene 1680 – 1715* p.37.

acestui pământ sunt convertiți la înstrăinarea absolută de Dumnezeu. Acest misionarism promite și realizează izbăvirea de criză sufletească și de conflict sufletesc și înscăunează în sistemul de existență umană virtutea libertății de conștiință. Din momentul în care ești liber în propria conștiință orice fel de conflict și de criză dispare.

Când introducem în ecuație existența lui Dumnezeu libertatea omului în propria conștiință dispare sau este radical reformulată. Dacă există Dumnezeu, noi nu putem fi liberi în conștiință numai în cazul în care ne lepădăm de El. Comunitatea umană în general și comunitatea creștină în special a făcut demult acest demers. S-a păstrat din tradiția orală toate învățăturile care au putut contribui la cristalizarea demnității umaniste și s-a păstrat din învățătura biblică toate înscrisurile care pot controla evoluția demnității umaniste iar Dumnezeu a fost alungat. În societatea contemporană nu mai există demnitate umană ci, doar, demnitate umanistă.

În concluzie, libertatea și conștiința nu sunt valori în sine cum de altfel nici demnitatea nu este o valoare în sine. Libertatea umanistă, conștiința umanistă și demnitatea umanistă îi are în vedere doar pe oameni și convențiile lor. Dumnezeu nu are nici un rol în această perspectivă.

Demnitatea umană

Demnitatea umană nu ține de reперele cultural istorice și nici de evoluția coexistenței umane convenționale. Demnitatea umană este cea care păstrează netradițional, neclasic și neprogresist amprenta creației realizată de Dumnezeu. „Hristos, amprenta Tatălui, ca Hristos, Ecce homo unește în El chipul lui Dumnezeu și chipul omului. Adevărului că omul este asemenea cu Dumnezeu îi corespunde justificarea sa cea mai presus de ceruri că Dumnezeu este asemenea cu omul. Astfel, Dumnezeu Se întrupează în icoana Sa vie: Dumnezeu nu este înstrăinat, căci omul este chipul omenesc al lui Dumnezeu.”¹¹ Acestei condiții îi corespunde faptul că Dumnezeu este chipul dumnezeiesc al omului. Deci, demnitatea umană este într-un fel, demnitatea dumnezeiască. Chiar dacă a fost coruptă, chiar dacă a fost alterată demnitatea umană e demnitatea dumnezeiască coruptă și alterată de păcat. Acesteia i se opune demnitatea umanistă care nu mai reprezintă ceva divin și corupt de păcat, ci ceva „creat” de om.

11 Paul Evdokimov, *Ortodoxia* pp. 85-86.

Datorită celor precizate mai sus nu putem vorbi despre demnitate umană având ca reper valorile morale convenționale. Când vorbim despre demnitatea umană vorbim implicit despre Chipul lui Dumnezeu, realitate care nu se subordonează în nici un fel evoluției societății și interacțiunilor sociale. Chipul lui Dumnezeu este acultural și aistoric! În amprenta Chipului lui Dumnezeu nu încapе ideea de progres sau de regres, de modern sau retrograd, ci doar ideea de eternitate, de un Dumnezeu care este „Tatăl luminilor, în care nu este nici schimbare, nici umbră de mutare.” (Iacov 1:17) În acest context, sintagma „libertate de conștiință” este un non sens al realității cu privire la convenționalitatea interumană și cu privire la convenționalitate interdumnezeiască. A fi liber în conștiință, presupune mai devreme sau mai târziu, a fi liber în comportament și în acțiune potrivit conștiinței tale.¹² Ori comportamentul și acțiunea oamenilor sunt obstructionate de colectivitate și de legi. Rezultă cu necesitate că noi suntem liberi atât cât ne permite colectivitatea și legile. Această realitate a creat un război tenace între consensul libertății de conștiință și granițele pe care le pune colectivitatea și legile. Acest război progresează vizibil în societatea contemporană deoarece există pârgii prin care colectivitatea este constrânsă și legile sunt schimbate. Pârghiile aceste constituie victoria demnității umaniste asupra demnității umane.

În complementaritate cu cele notate mai sus, dorim în continuare să aducem în studiu problema și problematica corespondențelor. Libertății de tip umanist îi corespunde demnitatea de tip umanist și conștiinței de tip umanist îi corespunde demnitatea de tip umanist. Această realitate elimină ideea de conflict și implică ideea de toleranță, de acceptare, de înțelegere și bună înțelegere. Demnitatea umanistă, libertatea umanistă și conștiința umanistă trebuie aliniate. Lucrul acesta a cucerit creștinismul european și cel american. Societatea americană și cea europeană se fundamentează pe sinergie și toleranță, pe izgonirea fundamentalismului din gândirea omului și înlocuirea acestuia cu vederile largi, progresiste. Teologia creștină și-a re-poziționat discursul de pe fundamentalismul biblic pe mișcarea progresistă a umanismului ajungându-se ca personajul Hristos să fie folosit doar ca pretext pentru bazele unei noi identități umane. „Astăzi problema umanității este gândită strict la nivelul ADN-ului, al sinapselor cerebrale, reacții

12 Acțiunile de terorism din secolul nostru sunt manifestări ale libertății de conștiință. Este foarte greu să acceptăm acest mod de abordare, dar dacă îl refuzăm eliminăm ideea de onestitate din discurs și din modul de abordare. Eliminarea de către terorist a celor ce refuză sistemul lor de gândire este o acțiune a libertății lui de conștiință.

chimice etc. ... Prețul pe care îl plătim este următorul: vom putea muri ori să ne lăsăm uciși precum toate celelalte animale."¹³ Creștinii de bună credință socotesc ca pe o jertfă consimțirea laucidere prin eutanasiere sau lauciderea pentru transplant de inimă, rinichi etc.

Problema creștinismului contemporan și a creștinilor din secolul XXI nu mai e una a pocăinței, a misiunii hristice sau a căutării mântuirii. Credincioșii creștini contemporani precum și discursul teologic contemporan urmăresc găsirea de soluții pentru a alinia demnității umaniste libertatea și conștiința credincioșilor. În momentul în care demnității umaniste îi corespunde libertate și conștiința umanistă creștinismul va înceta să mai existe; iar acest lucru este foarte aproape.

În concluzie ființa umană a secolului XX nu a fost niciodată atât de neumană cum este astăzi. Omul "își afirmă superioritatea demonstrându-și că este un animal."¹⁴ Prin reducere la absurd ținta finală a umanismului constă în nonsensul: **omul nu este om!** "Oamenii sunt atât de porniți să-L excludă pe Dumnezeu de la conducerea universului, încât ei l-au înjosit pe om, jefuindu-l de demnitatea originii sale."¹⁵ Această realitate ne obligă să înțelegem că a fi umanist înseamnă a lupta pentru desființarea omenității, o luptă care este direcționată spre Dumnezeu, spre acceptarea inexistenței Lui. În alte cuvinte: Trebuie să nu existe Dumnezeu! "Teoria morții lui Dumnezeu, pusă în circulație de filosoful german Nietzsche, constituie dovada concludentă a unei crize generale a valorilor religioase. Spiritul raționalist și pozitivist se substituie credințelor tradiționale."¹⁶ Ori raționalismul și pozitivismul nu sunt trăsături umane, ci trăsături umaniste. Umanul, adică omul în care Dumnezeu există în chip omenesc, nu este rațional și nici pozitiv, el este duhovnicesc. El permite ca existența sa să se manifeste în forme identice cu existența lui Dumnezeu. Acestea țin în mod strict de credință și de demnitatea umană; acesta e *omul spre Dumnezeu*.

Războiul pentru aliniere

Demnitatea umană, căreia i se opune demnitatea umanistă, constituie *chivotul* în care s-a păstrat până astăzi Legea lui Dumnezeu în *tendință*.

13 Mihai Neamțu, *Credință și rațiune – dialoguri, contradicții, împăcări*, Editura Doxologia, 2017, Iași p. 225.

14 Mihai Neamțu, *Credință și rațiune – dialoguri, contradicții, împăcări* p. 224.

15 Ellen G. White, *Patriarhi și profeți*, Editura Viață și sănătate, 2006, București p.33.

16 Dumitru Popescu, *Hristos Biserica Societate*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1998, București pp. 67-68.

Acesta este contextul în care demnitatea este o virtute dumnezeiască intrinsecă: om demn, adică om duhovnicesc. „Când Neamurile, măcar că n-au lege, **fac din fire**¹⁷ lucrurile Legii, prin aceasta ei, care n-au o lege, își sunt singuri lege; și ei dovedesc că **lucrarea Legii este scrisă în inimile lor**; fiindcă despre lucrarea aceasta mărturisește cugetul lor și gândurile lor, care sau se învinovătesc sau se dezvinovătesc între ele” (Romani 2:14-15). Acesta este omul demn, cel în care mai există nativ și pudic, virgin și de dorit tonul întoarcerii spre Dumnezeu. Legea lui Dumnezeu în tendință surprinde interioritatea acelor ființe umane în care există în mod nativ băjbâiala, simțirea, disconfortul stării curente de corectare sau de protejare a ascunzișurilor dominate de demnitate. Aceste convulsii inefabile percepute în unele momente de singurătate, în fracțiunile de secundă dintre două activități care ne asigură fericirea de toate zilele, acestea sunt ultimele terminații de rădăcini ale demnității umane rămase în noi din momentul în care Satana prin demnitatea umanistă a smuls ca pe niște buruieni toate trăsăturile duhovnicești oferite prin creație.

Fără demnitate, libertatea și conștiința sau libertatea de conștiință sunt ca o bărcuță de hârtie așezată pe valurile mării: nare direcție, nu duce nimic, nu o așteaptă nimeni! Iar bucuria sa, copilul care i-a dat drumul pe val uită instantaneu rolul și scopul bărcuței respective. Exacerbarea ideii de libertate în cadrul societății europene și americane, redefinirea atență a ideii de conștiință din cadrul acelorași societăți au devenit cele mai violente arme prin care demnitatea umanistă cucerește noi teritorii spre globalizare. Demnitatea umanistă ambalată în ideea de bine pentru om, un bine imediat, un bine care ne întoarce fața de la adevăratele valori spre senzații prezente false este tot ce a mai rămas de dobândit pentru generațiile prezente și viitoare. Odată cu dobândirea acesteia, la modul absolut, va fi destul de ușor ca în creștinism libertatea și conștiința să fie tot de sorginte umanistă. Antagonic acestei realități, Hristos făcea următoarea declarație: „Dacă rămâneți în Cuvântul Meu, sunteți în adevăr ucenicii Mei; veți cunoaște adevărul, și adevărul vă va face liberi” (Ioan 8:31-32). Direcția spre libertate nu este aceeași cu direcția spre umanism ci direcția spre libertate este direcția spre Hristos Adevărul! Ori, toate discursurile

17 Oameni care fac din fire lucrurile lui Dumnezeu, sunt în tendință spre Dumnezeu, spre dezvoltarea unei realități pe care ei o simt, o percep, adesea o surprind în manifestările lor dar nu-i știu originile, nu o pot defini. Această realitate e dușmană voiențelor prin care omul dorește să nu mai aibă simțirile demnității umane.

politic teologice sau teologic politice ale societății contemporane cu privire la libertate trimit spre tratatele importante ale lumii umaniste.

Portretul celor două feluri de demnitate se găsește în amprenta fiecăreia. Dignitatea umană corespunde amprentei **Hristos**: „Iată Eu stau la ușă și bat. Dacă aude cineva glasul Meu și deschide ușa, voi intra la el, voi cina cu el, și el cu Mine” (Apocalipsa 3:20). Dignitatea umanistă corespunde amprentei **Diavolul**: "Fiți treji și vegheați! Pentru că potrivnicul vostru, diavolul, dă târcoale ca un leu care răcnește și caută pe cine să înghită" (1 Petru 5:8).

Aceste două demnități sau acești doi demnitari își dispută, în mod specific, dreptul asupra libertății și a conștiinței, libertate și conștiință ca paradigme fundamentale și libertate și conștiință ca paradigme clasice și progresiste. Teatrul de război dintre aceste demnități a devenit atât de violent încât pare cu neputință să se mai poată vedea și înțelege ce este libertatea și ce este conștiința. Dignitatea umanistă sugerează că cel mai mare câștig al omului este să ofere libertatea în schimbul tratatelor despre libertate și în schimbul vieții libertine. Tot demnitatea umanistă sugerează că orice criză a ființei umane este rezolvată prin a schimba conștiința fundamentală cu consilierea psihologică, în acest caz mustrea interioară și dorința de pocăință se atenuază și, implicit, criza dispare. În alte cuvinte, suntem la momentul istoric când toate argumentele sunt pentru a ne alinia libertatea și conștiința cu demnitatea umanistă; Hristos a „pierdut” războiul din noi! Nu mai există creștini! Dar... Hristos nu și-a pierdut mântuirea!

Teatrul de război dintre demnitatea umană și demnitatea umanistă nu este exterior ființei umane, ci în interiorul acesteia. În prezenta noastră și cu noi se perfectează cea mai bună formă de luptă pentru eliminarea din inefabilul uman a oricăror rămășițe de sorginte divină. Copiii, la cererea noastră, ne sunt luați la cea mai fragedă vârstă din case, soțiile și respectiv mamele, la cerea noastră, lipsesc minim zece ore pe zi din familie, casele au devenit hoteluri în care dorm oameni care aproape nu se cunosc unul pe celălalt iar timpul de a oferi copiilor „ceva-ul” divin din noi nu mai există. În felul acesta libertatea și conștiința se aliază și ele demnității umaniste. Odată cu realizarea acestui lucru conflictul dintre libertatea de conștiință și demnitatea umanistă nu mai există sau e unul creat artificial în vederea desăvârșirii biruinței lui Satana asupra ființei umane.

În acest context presiunea asupra minorităților care acționează nativ potrivit cu demnitatea umană, adică duhovnicească, este extrem de mare. „Aceași vrăjmășie care s-a dovedit față de Hristos, s-a manifestat și față de urmașii lui Hristos. Toți aceia care văd caracterul respingător al păa catului și cu putere de sus rezistă ispitei, vor trezi cu siguranță ura Satanei și a supușilor lui. Ura față de principiile cele curate ale adevărului precum și muștrarea și prigonirea apărătorilor lui, va exista atâta vreme cât va fi păcat și păcătoși”¹⁸. Noi trebuie să înțelegem că atunci când vorbim despre libertate și conștiință vorbim despre „virtuți” legiferate de om. „Filosofii pun în centrul atenției lor un concept al conștiinței care conține presupon zii speciale în comparație cu conștiința fundamentală.”¹⁹ Creștinismul contemporan construiește pocăința și moralitatea creștină pe termeni legiferați de om părăsind termenii fundamentali și sensul fundamental. Rezultatul acestui tip de dezvoltare creștin umană este unul agreat convențional, dar nu este unul sugerat sau agreat de Dumnezeu. Noi trebuie să revenim la termenii care legiferează omul! Conștiința duhovnicească sau umană, libertatea duhovnicească sau umană, conștiința duhovnicească sau umană, acestea sunt cele care legiferează ființa noastră. Omul este legiferat de Dumnezeu! Orice altă legiferare subminează autoritatea lui Dumnezeu și pune ființa umană într-un pericol ultim. Ca teologi și oameni de știință nu am fost chemați să legiferăm omul, ci să reparăm în Hristos omul legiferat de demnitatea duhovnicească, adică de Dumnezeu.

În concluzie când vorbim despre demnitate nu avem în vedere niște termeni tehnici și nici măcar portretul robot al omului pe care îl socotim, în mod convențional, demn. Când vorbim despre demnitate avem în vedere taina existenței umane interioare și virgine. "Omul, spunea Stăniloae, e o lumină prin care se luminează în primul rând pe sine, din sine..."²⁰ Divinul amprentat în noi de Dumnezeu prin creație, negat și neexplorat, trebuie să fie recunoscut public în detrimentul oricărui umanism. Doar într-un asemenea caz dispare omul creat de om și reappare în societate și biserică omul creat de Dumnezeu.

A fi liber și a fi liber în conștiință aliniat demnității umaniste presupune a reconstrui omul ca pe o eroare. Asistăm nu la o greșală, ci la

18 Ellen G. White, *Tragedia veacurilor*, 1981, București p. 465.

19 Heiner Hastedt în H. Schnedelbach, E. Martens, *Filozofie, curs de bază*, Editura Științifică, 1999, București p. 511.

20 Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Cristal, 1995, București p. 62.

construirea greșelii ca virtute. Acest avânt trebuie demontat prin aducerea în prim plan a demnității umane (duhovnicești), demnitate care nu ține de demers, ci de recunoaștere. Noi nu facem demersuri să obținem demnitatea umană, ci o recunoaștem pe aceasta ca fiind pusă în noi de către Dumnezeu. Prin recunoașterea ei în noi îi acordăm amplificare și prin amplificarea ei acceptăm sfințirea pe care Dumnezeu e dispus să ne-o reofere. „Sfințenia confirmă posibilitatea de transformare a omului mântuit, de totală transfigurare, prin Duhul Domnului. Ea înseamnă definitivă victorie a spiritului asupra cărnii, a Duhului Sfânt asupra eredității și răstignită pe veci.”²¹ Libertatea și conștiința trebuie să fie aliniată demnității umane (duhovnicești) iar demnitatea umanistă trebuie scoasă din existența noastră.

Bibliografie

- Blaga, Lucian, *Religie și spirit*, Editura Ardealul, 2014, Târgu Mureș.
- DEX, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan” Ediția a II-a, Editura Universul Enciclopedic, 1996, București.
- Evdokimov, Paul, *Ortodoxia*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996, București.
- Grossu, Sergiu, *Chipul omului dinăuntru – în căutarea plenitudinii noastre spirituale*, Editura Duh și Adevăr, 1999, București.
- Hazard, Paul, *Criza conștiinței europene 1680 – 1715*, Editura Humanitas, 2007, București
- Hastedt, Heiner în H. Schnedelbach, E. Martens, *Filozofie, curs de bază*, Editura Științifică, 1999, București.
- Lossky, Vladimir, *După chipul și asemănare Lui*, Editura Humanitas, 1998, București.
- Martin, Walter, *Împărăția cultelor eretice*, Editura Cartea Creștină, 2001, Oradea.
- Neamțu, Mihai, *Credință și rațiune – dialoguri, contradicții, împăcări*, Editura Doxologia, 2017, Iași.
- Popescu, Dumitru, *Hristos Biserică Societate*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1998, București.
- Seche, Luiza, Seche Mircea, *Dicționar de sinonime*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1982, București.

21 Sergiu Grossu, *Chipul omului dinăuntru – în căutarea plenitudinii noastre spirituale*, Editura Duh și Adevăr, 1999, București pp. 167-168.

- ✦ Stăniloae, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Cristal, 1995, București.
- ✦ Toynbee, J. Arnold, *Studiu asupra istoriei – Sinteza a volumelor I-VI de D.C. Somervell*, Editura Humanitas, 1997, București.
- ✦ White, G. Ellen, *Patriarhi și profeți*, Editura Viață și sănătate, 2006, București.
- ✦ White, G. Ellen, *Tragedia veacurilor*, (f.e.) 1981, București.